

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

*miejsce
na naklejkę*

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZĘŚĆ 1. HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 22 stronach jest wydrukowanych **25 zadań**.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Brak stron lub inne błędy zgłoś nauczycielowi.
4. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
5. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
6. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest dobra. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.

A. B. C. **X**.

7. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe, i zaznacz znakiem **X** wybraną odpowiedź, np.

X	F	albo	T	X
----------	---	------	---	----------

8. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.
9. Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.

X B. C. **X**

10. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

☐ Uprawnienia ucznia
do nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

**18 KWIETNIA
2016**

**Godzina rozpoczęcia:
9:00**

**Czas pracy:
do 80 minut**

GH-H7-162

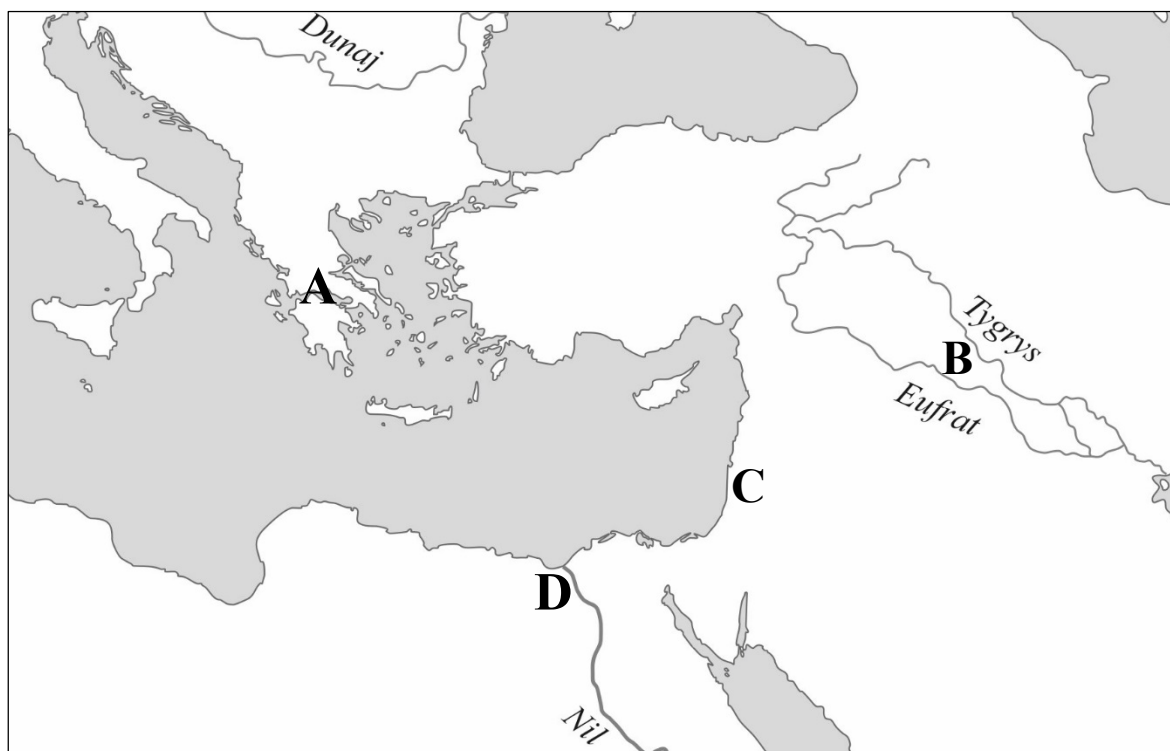
Teksty i mapa do zadania 1.

Tekst I

Cała ziemia Hellenów nawadniana jest deszczem, a nie – rzekami. Jeżeli bóg nie zechce zesłać im deszczu, wówczas Hellenowie umrą z głodu; bo nie mają innego sposobu otrzymania wody, jak tylko od Zeusa.

Tekst II

W Babilonii mało pada deszczu. Zasiwy zboża dojrzewają tylko dlatego, że są nawadniane wodą z kanałów, którymi podzielona jest cała ziemia na południowym wschodzie.

Zadanie 1. (0–2)

Którą literą A–D zaznaczono na mapie obszar opisany w tekście I, a którą – obszar opisany w tekście II? Zaznacz dobrą literę.

1.1.	Tekst I.	A	B	C	D
1.2.	Tekst II.	A	B	C	D

Ilustracja do zadania 2.

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Kształt budowli przedstawionej na ilustracji jest podobny do

- A. rzymskiego forum.
- B. rzymskiej bazyliki.
- C. greckiego teatru.
- D. ateńskiej agory.

Tekst do zadania 3.

Po usunięciu z miasta ostatniego króla państwem rządzący urzędnicy, którzy byli wybierani na okres roku przez zgromadzenie ludowe. Obok ludu, tak samo ważny w państwie był senat, złożony z obywateli, którzy wcześniej byli urzędnikami.

Zadanie 3. (0–1)

Zdecyduj, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Tekst mówi o Rzymie w okresie republiki.	P	F
Z tekstu wiemy, że urzędników w Rzymie obowiązywała zasada kadencyjności.	P	F

Tekst i mapa do zadania 4.

[Karol Wielki] z całym swoim wojskiem wszedł do Hiszpanii. Przeszedł Pireneje i zdobył wszystkie miasta i zamki, do których się zbliżył.

- granica państwa Karola Wielkiego w roku jego śmierci
- państwo Karola Wielkiego w 771 roku
- obszary przyłączone przez Karola Wielkiego
- ▨ obszary zależne od państwa Karola Wielkiego

Zadanie 4. (0–1)

Zdecyduj, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Do państwa Karola Wielkiego należał m.in. obszar dzisiejszej Polski.	P	F
Skutkiem wydarzeń opisanych w tekście było przyłączenie do Królestwa Franków obszaru oznaczonego na mapie literą A.	P	F

Mapa do zadania 5.

- granica państwa
— granice dzielnic w 1138 roku

Zadanie 5. (0–3)

Dokończ zdania. Zaznacz dobre odpowiedzi.

5.1. Mapa przedstawia podział państwa polskiego dokonany przez

- A. Kazimierza Odnowiciela.
- B. Władysława Hermana.
- C. Bolesława Krzywoustego.

5.2. Wydarzenie to było

- A. w X wieku.
- B. w XI wieku.
- C. w XII wieku.

5.3. Z mapy wynika, że do dzielnicy senioralnej należały grody

- A. Gniezno i Kraków.
- B. Wrocław i Opole.
- C. Sandomierz i Lublin.

Tekst i ilustracja do zadania 6.

Król ten mądrze rządził Polską. Ozdobił zamek krakowski pięknymi wieżami, rzeźbami i malowidłami. Naprzeciw zamku krakowskiego, po drugiej stronie Wisły, wymurował miasto.

Zamek w Łęczycy; zbudowany w II połowie XIV wieku.

Zadanie 6. (0–1)

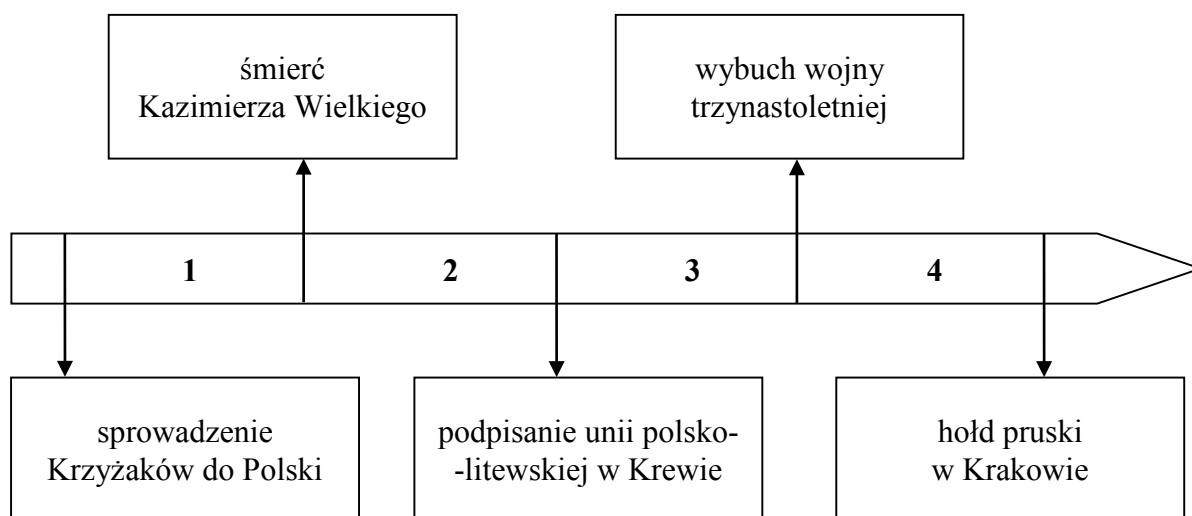
Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

W tekście i na ilustracji przedstawiono rzeczy, które zrobił

- A. Bolesław III Krzywousty.
- B. Kazimierz I Odnowiciel.
- C. Kazimierz III Wielki.
- D. Zygmunt I Stary.

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 7.

Bitwa zakończyła się zwycięstwem wojsk polsko-litewskich króla Władysława, a przegraną wojsk krzyżackich. Wielki mistrz Ulryk oraz wielu rycerzy pruskich zostało zabitych.

Zadanie 7. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Wydarzenie opisane w tekście było w okresie, który oznaczono na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Tekst do zadania 8.

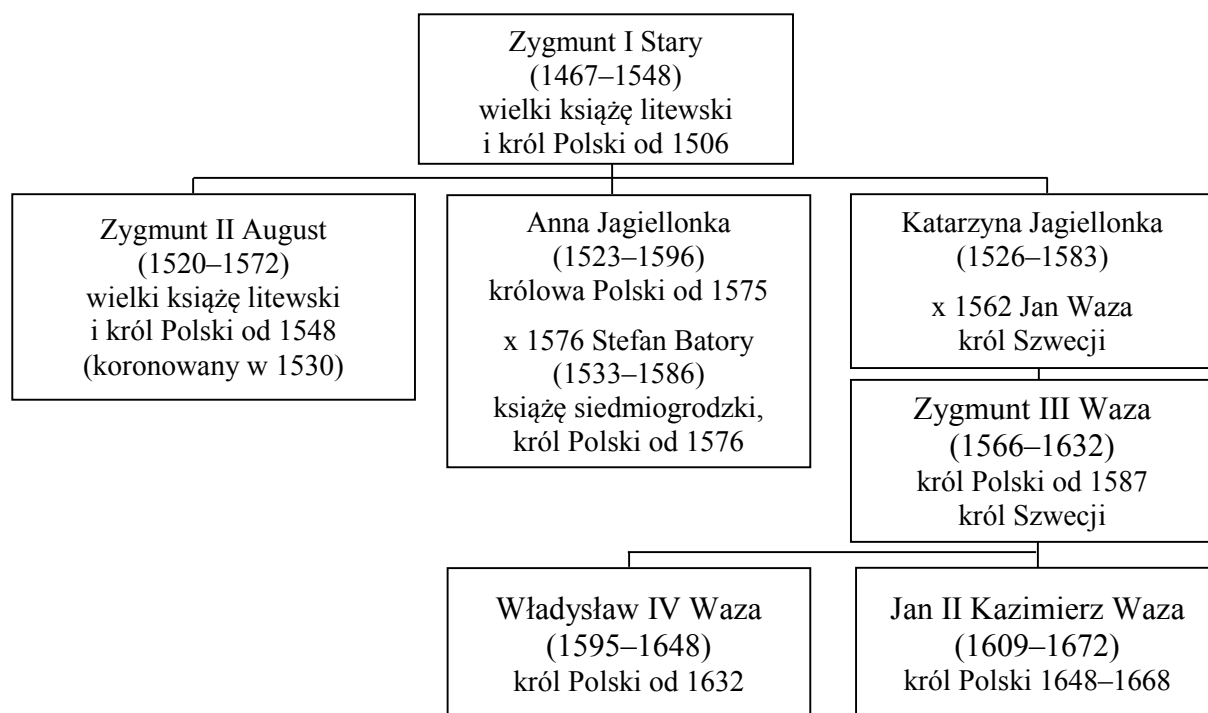
Indianie, odkryci przez chrześcijan, nie mogą być niewolnikami, nawet jeżeli nie wierzą w Jezusa Chrystusa. Indianie i inni ludzie powinni być nawracani na wiarę Jezusa Chrystusa przez głoszenie słowa Bożego oraz przykładem dobrego i świętego życia.

Zadanie 8. (0–1)

Zdecyduj, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

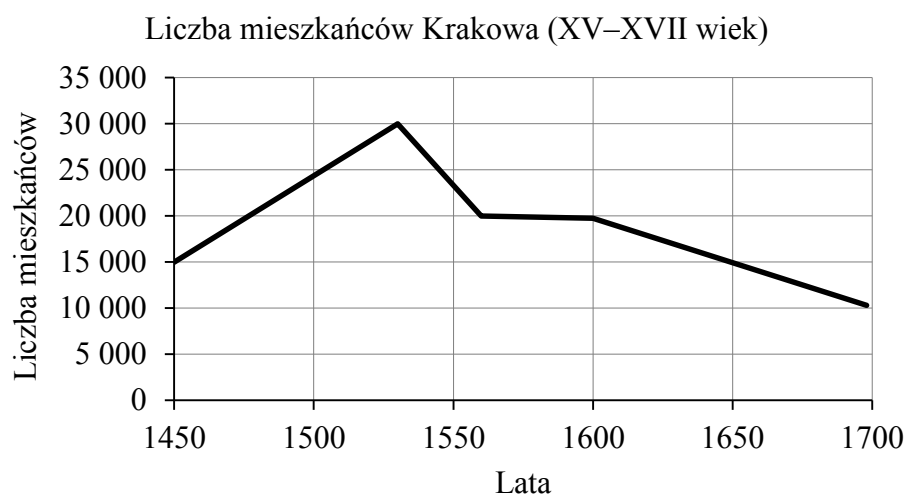
Tekst był napisany przed odkryciami Krzysztofa Kolumba.	P	F
Autor tekstu uważa, że Indian trzeba nawracać na wiarę Jezusa Chrystusa przy użyciu siły.	P	F

Tablica genealogiczna i wykres do zadania 9.

Zapis dat, np. 1467–1548, oznacza lata życia.

Znakiem „x” oznaczono datę zawarcia małżeństwa.

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Kraków miał największą liczbę mieszkańców w czasach rządów

- A. Władysława IV Wazy.
- B. Zygmunta III Wazy.
- C. Stefana Batorego.
- D. Zygmunta I Starego.

Ilustracja i tekst do zadania 10.

W dokumencie przyjętym przez sejm czytamy: „Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie jest jedno nieróżne i nierozdzielne ciało, jedna wspólna Rzeczpospolita”.

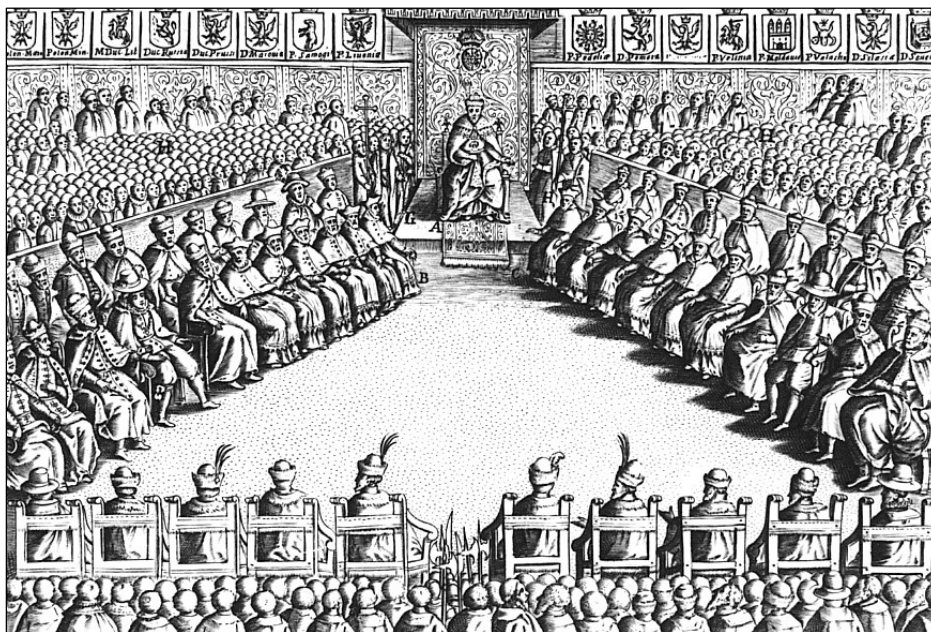
Zadanie 10. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Przedstawiona płaskorzeźba i tekst mówią o

- A. podpisaniu unii lubelskiej.
- B. podpisaniu umowy w Krewie.
- C. uchwaleniu konstytucji *nihil novi*.
- D. ogłoszeniu aktu konfederacji warszawskiej.

Ilustracja do zadania 11.

Zadanie 11. (0–1)

Zdecyduj, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Na ilustracji pokazany jest sejm walny.	P	F
Instytucja przedstawiona na ilustracji składała się z króla, senatu i posłów.	P	F

Ilustracje do zadania 12.

Budynek, w którym była szkoła *Collegium Nobilium*, założona w 1740 roku.

Budynek pierwszej polskiej biblioteki narodowej, założonej przez braci Załuskich w Warszawie.

Zadanie 12. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Instytucje przedstawione na ilustracjach powstały

- A. w czasach saskich.
- B. w epoce napoleońskiej.
- C. za rządów Jagiellonów.
- D. po powstaniu listopadowym.

Mapa i tabela do zadania 13.

Rzeczpospolita w czasach rozbiorów

- ziemię przyłączone do Rosji, Austrii i Prus w I rozbiorze
- ziemię przyłączone do Rosji i Prus w II rozbiorze
- ziemię przyłączone do Rosji, Austrii i Prus w III rozbiorze

Władcy Austrii	Lata rządzenia
Maria Teresa	1740–1780
Józef II	1765–1790
Leopold II	1790–1792
Franciszek II (po 1804 roku rządził jako Franciszek I)	1792–1835

Zadanie 13. (0–1)

Zdecyduj, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Lublin był włączony do Austrii w czasie rządów Marii Teresy.	P	F
Wszyscy władcy wymienieni w tabeli rządzili w Austrii w czasach rozbiorów Polski.	P	F

Zadanie 14. (0–1)**Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.**

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

- A. klęska Napoleona w Rosji, rozpoczęcie obrad kongresu wiedeńskiego, powstanie Księstwa Warszawskiego.
- B. powstanie Księstwa Warszawskiego, klęska Napoleona w Rosji, rozpoczęcie obrad kongresu wiedeńskiego.
- C. rozpoczęcie obrad kongresu wiedeńskiego, klęska Napoleona w Rosji, powstanie Księstwa Warszawskiego.
- D. klęska Napoleona w Rosji, powstanie Księstwa Warszawskiego, rozpoczęcie obrad kongresu wiedeńskiego.

Tekst do zadania 15.

26 września 1815 roku w Paryżu władcy Rosji, Austrii i Prus podpisali sojusz. Zobowiązali się w nim do kierowania w polityce zagranicznej i wewnętrznej zasadami religii chrześcijańskiej, a także do wspólnej obrony porządku ustalonego na kongresie wiedeńskim.

Zadanie 15. (0–1)**Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.**

Tekst opisuje sojusz zwany

- A. Ligą Świętą.
- B. Trójprzymierzem.
- C. Trójporozumieniem.
- D. Świętym Przymierzem.

Tekst do zadania 16.

W tej ideologii najwyższą wartością jest wolność człowieka. Każdy człowiek jest niezależny, ma suwerenną władzę nad sobą, swoim ciałem i umysłem. Jedyną granicą wolności jednostki jest wolność innych ludzi.

Zadanie 16. (0–1)**Jaka to ideologia? Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1. albo 2.**

A.	Ideologia liberalna,	ponieważ	1.	inność jednostki jest wadą i powoduje oddzielenie jej od społeczeństwa.
B.	Ideologia socjalistyczna,		2.	podstawową zasadą jest wolność jednostki i możliwość decydowania o sobie.

Tekst do zadania 17.

Warszawski most Kierbedzia otwarto w roku upadku powstania styczniowego. Miał zapewnić stałe połączenie kolejowe między Petersburgiem a Wiedniem.

Projekt Kanału Augustowskiego przygotował Ignacy Prądzyński, a zatwierdził car Aleksander I. Prace przy jego budowie zakończono po ośmiu latach od klęski powstania listopadowego.

Cytadela warszawska została zbudowana na rozkaz cara Mikołaja I. Otwarto ją trzy lata po klęsce powstania listopadowego. Podczas powstania styczniowego w Cytadeli był carski sąd wojenny.

Kościół św. Aleksandra zbudowano z okazji wizyty w Warszawie cara Aleksandra I, władcy nowo utworzonego Królestwa Polskiego. Budowla została ukończona na cztery lata przed wybuchem powstania listopadowego.

Zadanie 17. (0–2)

Która budowla opisana w tekście powstała najwcześniej, a która – najpóźniej? Ich nazwy wybierz spośród oznaczonych A–D. Zaznacz dobre litery.

- A. Most Kierbedzia.
- B. Kanał Augustowski.
- C. Cytadela warszawska.
- D. Kościół św. Aleksandra.

17.1.	Budowla, która powstała chronologicznie najwcześniej.	A	B	C	D
17.2.	Budowla, która powstała chronologicznie najpóźniej.	A	B	C	D

Tekst do zadania 18.

Leczył lekarz polski, sędzia polski sądził, teatr polski nas bawił. Można było obchodzić wszystkie święta narodowe. Na Uniwersytecie Jagiellońskim profesorem był Stanisław Tarnowski. W Szkole Sztuk Pięknych nauczycielem był Jan Matejko. W Sukiennicach otwarto Muzeum Narodowe. We wszystkich urzędach i szkołach podległych Krajowej Radzie Szkolnej używano języka polskiego.

Zadanie 18. (0–3)

Dokończ zdania. Zaznacz dobre odpowiedzi.

18.1. Tekst opisuje warunki życia Polaków w zaborze

- A. rosyjskim.
- B. pruskim.
- C. austriackim.

18.2. Zaborca wprowadził prawa realizujące założenia

- A. germanizacji.
- B. autonomii.
- C. rusyfikacji.

18.3. Było to pomiędzy

- A. III rozbiorem Rzeczypospolitej a początkiem kongresu wiedeńskiego.
- B. zakończeniem kongresu wiedeńskiego a wybuchem powstania listopadowego.
- C. upadkiem powstania listopadowego a wybuchem I wojny światowej.

Ilustracja do zadania 19.

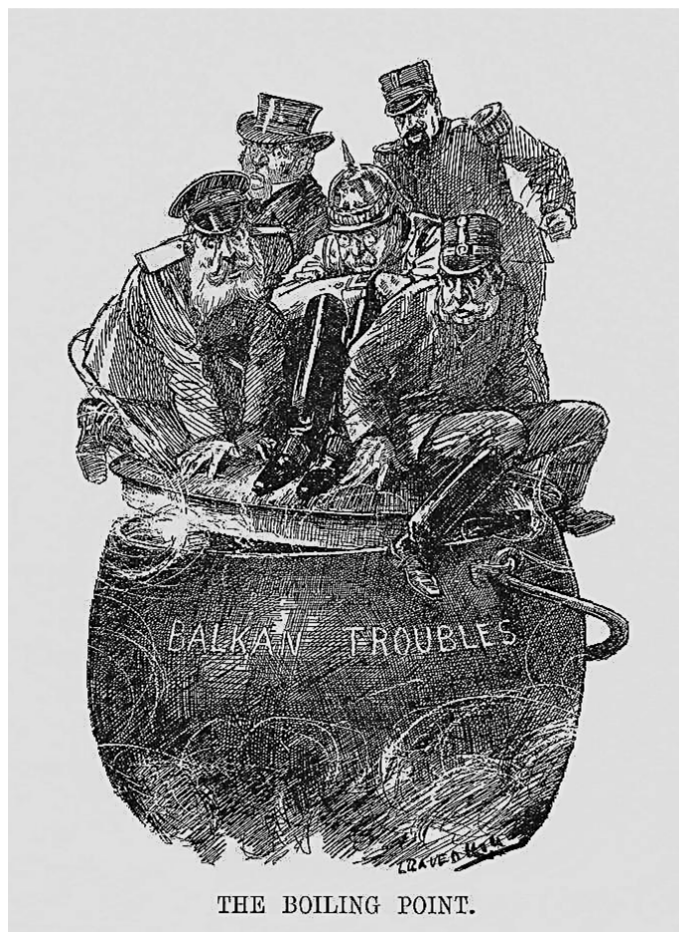
Zadanie 19. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Ilustracja jest związana z historią

- A. partii konserwatywnych.
- B. partii robotniczych.
- C. obozu narodowego.
- D. partii chłopskich.

Ilustracja i tekst do zadania 20.

Balkan Troubles – problemy na Bałkanach, **The Boiling Point** – punkt wrzenia.

Cieśniny czarnomorskie były dla Rosji bardzo ważne z powodów strategicznych. Transport morski był tańszy niż lądowy. Kiedy Turcy w czasie wojen bałkańskich zamknęli cieśniny, straty Rosji były bardzo duże. Ponadto na Morzu Czarnym była zablokowana rosyjska flota wojenna.

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Pokazane na ilustracji i opisane w tekście problemy na Bałkanach były przyczyną

- A. zdobywania nowych kolonii przez państwa europejskie.
- B. wybuchu rewolucji bolszewickiej.
- C. wybuchu wojny secesyjnej.
- D. wybuchu I wojny światowej.

Zadanie 21. (0–2)

Dopasuj do każdej opisanej sytuacji uprawnienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (A, B, C, D). Zaznacz w każdym wierszu tabeli dobrą literę.

21.1.	Prezydent Rzeczypospolitej nadał stopnie generalskie i admirałskie dziewięciu oficerom.	A	B	C	D
21.2.	Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przyjął w Pałacu Prezydenckim listy uwierzytelniające od ambasadorów pięciu państw: Mongolii, Peru, Słowacji, Szwajcarii, Szwecji.	A	B	C	D

- A. Prezydent Rzeczypospolitej nadaje obywatelstwo polskie i wyraża zgodę na rezygnację z obywatelstwa polskiego.
B. Prezydent Rzeczypospolitej jest najwyższym zwierzchnikiem wojska polskiego.
C. Prezydent Rzeczypospolitej daje order i odznaczenia.
D. Prezydent Rzeczypospolitej jest reprezentantem państwa w stosunkach zewnętrznych.

Tekst do zadania 22.

O przyznaniu statusu uchodźcy zgodnie z konwencją genewską decyduje to, czy są uzasadnione obawy przed prześladowaniem z powodów rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej.

Zadanie 22. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Zgodnie z konwencją genewską można przyznać status uchodźcy cudzoziemcowi, który

- A. wyjechał z kraju pochodzenia w poszukiwaniu lepszych warunków do życia.
B. podczas studiów w kraju osiedlenia został aresztowany za to, że miał fałszywy paszport.
C. przyjechał do kraju osiedlenia ze względu na chorobę i brak możliwości jej wyleczenia w kraju pochodzenia.
D. uciekł z więzienia w kraju pochodzenia, w którym przebywał, gdyż napisał artykuł krytykujący tamtejszy rząd.

Teksty do zadania 23.

Tekst I

Pan Arkadiusz od miesięcy nie otrzymuje czynszu za wynajmowany lokal. Napisał do sądu pozew przeciwko najemcy o zapłatę czynszu.

Tekst II

Proces w sprawie obrażenia burmistrza Kowalskiego przez radnego Nowaka zakończył się umorzeniem postępowania. Burmistrz nie zgadza się z wyrokiem sądu rejonowego i postanowił odwołać się do sądu okręgowego.

Tekst III

Pan Adam został skazany za niepłacenie podatków. Postanowił odwołać się, gdyż uważa, że jest niewinny, i nie zgadza się z wyrokiem.

Tekst IV

Pani Agnieszka nie może doczekać się decyzji w sprawie zgody na budowę domu. Postanowiła złożyć skargę na bezczynność organu administracji publicznej.

Zadanie 23. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz dobrą odpowiedź.

Zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego opisana jest

- A. w tekstach I i IV.
- B. w tekstach II i III.
- C. w tekstach I i II.
- D. w tekstach III i IV.

Mapa do zadania 24.

Zadanie 24. (0–1)

Zdecyduj, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Państwa, które oznaczono na mapie literami A i B, zostały przyjęte do Unii Europejskiej w 2004 roku.	P	F
Literą C oznaczono na mapie państwo, które <u>nie jest</u> członkiem Unii Europejskiej.	P	F

Tekst i wykres do zadania 25.

Ustawa o usługach turystycznych (fragment)

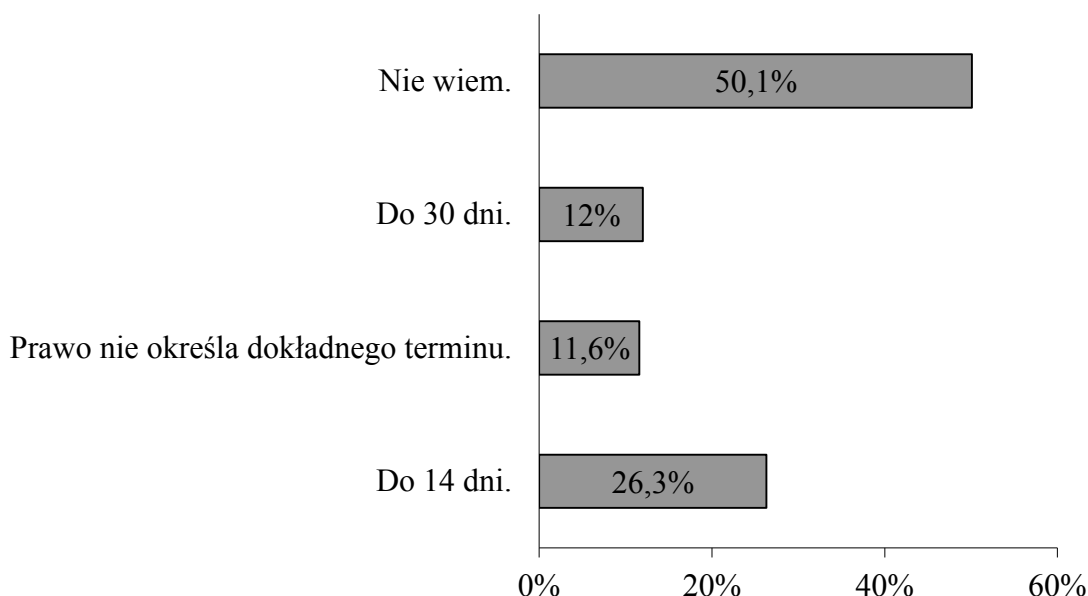
Art. 16b

3. Klient może złożyć organizatorowi turystyki reklamację zawierającą wskazanie uchybienia¹ w sposobie wykonania umowy oraz określenie swojego żądania, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia zakończenia imprezy.

¹ Uchybienie – błąd.

Wyniki badania Instytutu Badawczego IPC dla Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

W jakim maksymalnie terminie od zakończenia imprezy turystycznej można zgłosić reklamację nieudanego wyjazdu?

Zadanie 25. (0–1)

Zdecyduj, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli zdanie jest fałszywe.

Tylko 12% osób odpowiedziało dobrze na temat terminu zgłaszania reklamacji.	P	F
Ponad połowa osób nie zna praw konsumenta dotyczących reklamacji imprez turystycznych.	P	F

[illegible]